

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1553. usque ad annum 1557

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1771

VD18 9011857X

§. 8. De linguarum vulgarium studio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66565)

§. VIII.

De Linguarum vulgarium studio.

Ni fallor, minus inclyti, magisque tardi fuissent scientiarum progressus, si duntaxat promotum linguarum Orientalium studio interim illarum gentium, quibuscum ex nativitatis prærogativa commune habemus commercium, idioma, eorumque studium fuisset neglectum, certe Religioni exinde leve admodum incrementum accessisset, quippe ad ejusmodi populos nec græco, nec hebraico idiomate sermones haberi potuissent, imo ipsa etiam lingua latina non nisi paucis cognita fuisset: necessitas igitur petit, ut quemlibet in ea, quam ipse calet, lingua alloquamur; nullum enim Verbi Divini Præcones, Virique Apostolici, quantumvis hebraica, aut græca lingua apprime exculti, inclaruissent, Evangelici laboris fructum reportassent, si illarum gentium, ad quas prædicatum mittebantur, linguam ignorassent, cum non hujus defectum maximo etiam Religionis zelo supplere potuissent, nam Italicum, Germanicum, vel Gallicum idioma, si præter illa nullum aliud caleo, proferre cogor, si tu quoque vis, ut ea, quæ mihi adducenda propinas, intelligam: quinimo si non calleam linguam latinam, admodum difficile, ne dicam,

cam,

cam, impossibile videtur, adeo domesticas sibi habere ceteras politiores linguas, ut etiam cum illis, qui easdem pari perfectione norunt, diuturnum sermonis commercium haberi queat; quodlibet enim idioma, quod non est vulgo usitatum, raro admodum cum illa profertur facilitate, quæ ad hoc foret necessaria, ut alii te loquentem cum voluptate, ac fructu percipiant, imo et si adeo exacte ejusmodi linguam caleres, quosnam tamen auditores nancisci poteris? Quapropter post restauratas scientias magis commune erat studium linguarum vulgarium, quam Orientalium, præcipue in iis, quibus populorum institutio erat commissa; nam hi majorem fecerunt progressum, atque utilitas inde promans, cujus memini, haud minus necessitudinis habebat: hinc eorum præcipua fuit cura, ut linguæ vulgares magis perfectæ redderentur.

Dupin Method. pour étudier la Theol. p. 71.

Enimvero in Religionis rebus eloquentiæ pars magis conducens consistit in eo, ut quis aptis verbis suam mentem promere valeat; in quacunque enim lingua fidei mysteria explicentur, incultus sermo rem non minus confusam, quam tœdiis plenam reddit, nauseamque procurat: ac quidem veritati earum rerum, quæ proponuntur, majori cura insitendum est, quam sermonis elegant-

legantiae: verum ita homo natura comparatus est, ut orationis puritas, ac concinnum dicendi genus magis eidem veritatem imprimat, illiusque amorem instillet, exadverso autem obsoleta, ac barbara scribendi, vel perorandi ratio fastidium, tœdiumque procreat: necessitas ergo petit, ut quis, quantum fieri potest, ita se exprimat, quatenus intellectu facilis evadat; *oportet enim, inquit S. Augustinus, eloquentem Ecclesiasticum, quando suadet aliquid, non solum docere, ut instruat, & delectari, ut teneat, verum etiam flectere, ut vincat.* Hoc tamen præceptum adimpleri nequit, nisi terfis accommodisque verbis oratio proferatur. Hanc ob rem jam a sæculo decimo quinto perpoliendis, atque ad majorem perfectionem redigendis linguis vulgaribus, atque usitatis tanto studio infudabatur; probe enim cognitum erat, quod inter ejusdem Nationis homines commercium magis liberum, magisque commune, & utile fieret, si linguæ concinnitas, quæ tantopere animos captat, ac corda etiam devincit, prævaleat, ut proin facile a sermonis puritate sensim ad morum integritatem perveniatur, ac vicissim morum candor linguæ nitorem augeat, nam docte loquentis sermo accidit jucundus auribus illius, qui doctrina caret. Insuper experientia com-

pertum

S. Aug. l. 4.
de doctrina
Christ.

pertum erat, quod scientiarum aditus populo haud ultra impervius evasurus sit, si earum thesauros accipiendi facilitas ipsis etiam plebæis subministratur, eis doctrinam instillando in lingua vulgari, cujus ornatus facile ipsorum animos reddit attentos, illisque potissimam submovet partem illarum spinarum, quæ in studiorum semita occurrunt. Denique notum constat omnibus, quod maximum exinde emolumentum præprimis Religio haurire queat, si rudi populo norma illius simplicitati accommodata suaviter fidei dogmata exponi, eique libri in sua vulgari lingua scripti tradi queant, in quibus per sermonis nitorem, ac claritatem animi contentiones, quas alias ejusmodi materiæ præferebant, imminutæ sunt. Observabant denique alii, quod tunc, si quælibet Natio patriam suam linguam elimaret, earum vicini ad idem studium, ejusdemque linguæ usum incitarentur, indeque unius Nationis homines haud amplius alterius incolis peregrini, atque exteri viderentur, sed communicatis invicem, si ita loqui fas est, mercaturæ divitiis pariter ingeniorum opes communes fierent, eorumque non pauci absque Græci, vel latini idiomatis peritia quodammodo Græciæ, ac Romæ thesauros sibi comparare possent, si uterentur elegant-

gantibus æque, ac fideli calamo exarratis versionibus, quas ab integræ fidei Viris accipere valerent: ceterum magis nostra attentione hac in re id dignum est, quod Theologi nativo patriæ, in qua nati sunt, idiomate utentes ad ignorantiam in Religionis rebus dissipandam plurimum opis conferrent, præcipue cum Religionis cognitio magis quam quævis alia scientia scitu necessaria sit.

Præterea ad hoc studii genus haud parum conducebant Academiæ in sæculo decimo sexto, ac decimo septimo præcipue ex eo fine erectæ, ut peritiorum linguarum amor magis foveretur, atque etiam idiomata illius patriæ, in qua ejusmodi Scholæ condebantur, ad majorem perfectionem revocarentur, quamvis vero non pauci usitatam rerum humanarum sortem secuti progressu temporis in deteriore partem declinassent, negari tamen haud licet, quod hæc Collegia ad literarum incrementa maximopere fuerint utilia, præcipue ad linguarum cognitionem, & perfectionem.

§. IX.

De Versionibus.

Haud diffiteor, quod ante Academia-
rum institutionem innumera pene
Scriptorum opera in linguas vulgares

Hist. Eccles. Tom. XLII.

c trans-